

Sygn. akt IV U 897/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2014r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jacek Witkowski
Protokolant	stażysta Renata Olędzka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 października 2014r. w S.

odwołania A. Z.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia (...)r. (Nr DU- (...) - (...))

w sprawie A. Z.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z udziałem zainteresowanej B. I.

o ustalenie braku odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległe składki

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że A. Z. nie jest zobowiązany do zapłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników: wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie i emerytalno – rentowe B. I. za okres od(...)

II. zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz A. Z. kwotę (...)((...)) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 897/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie art. 36 oraz art. 4, 7 i 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) potwierdził obowiązek opłacania składek z tytułu podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu dla B. I. oraz emerytalno-rentowemu dla B. I. i stwierdził, że do opłacenia składek za wszystkie osoby wymienione w decyzji obowiązani są B. I. i A. Z.. W uzasadnieniu decyzji pozwany organ rentowy stwierdził, że decyzja została wydana z uwagi na uchylanie się od obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników określonego w art. 4 w/w ustawy, celem zobowiązania oraz zabezpieczenia spłaty zaległych składek w księgach wieczystych. Ponieważ gospodarstwo rolne jest w posiadaniu jednocześnie kilku osób, współwłaściciele odpowiadają za zobowiązania na zasadzie solidarności.

Od decyzji tej odwołanie złożył A. Z., wskazując, iż B. I. osobiście i na własny rachunek prowadzi gospodarstwo rolne, które otrzymała od matki I. K., on sam prowadzi odrębne gospodarstwo rolne, które otrzymał od rodziców B. i M. Z., B. I. nie jest jego domownikiem i nie zamieszkuje z jego rodziną, nie łączą ich bliskie więzi pokrewieństwa, gospodarstwa (...) są zarejestrowane w (...) pod odrębnymi numerami. Wnosił o nie obciążanie go długami B. I. w stosunku do KRUS (k.1 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany KRUS wnosil o jego oddalenie. W uzasadnieniu pełnomocnik wskazał, że B. I. i A. Z. są współwłaścicielami gospodarstwa rolnego. B. I. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od (...) i zalega w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od (...) Składki za okres I-IV kw. (...) objęte są tytułem wykonawczym – postępowanie jest nieskuteczne (k. 2 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia (...). pełnomocnik procesowy ubezpieczonego A. Z. wnosil o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że odwołujący się A. Z. nie ponosi odpowiedzialności za opłacanie składek przez B. I. z tytułu ubezpieczenia społecznego za okres od (...) oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, tj. w kwocie(...) W uzasadnieniu podnosił, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązek solidarnego opłacania składek należy powiązać z prowadzeniem działalności rolniczej na rachunek kilku osób. Tymczasem A. Z. prowadzi oddzielne gospodarstwo rolne na własny rachunek, nie związane podmiotowo z B. I.. Działka będąca przedmiotem współwłasności B. I. i A. Z. została przez nich podzielona fizycznie, nie zostało jednak przeprowadzone zniesienie współwłasności. Dalej pełnomocnik wskazał, że domniemania wynikające z art. 38 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników można obalić odpowiednimi dowodami. Ubezpieczony prowadzi działalność rolniczą na swojej części, nie pomaga w prowadzeniu gospodarstwa rolnego B. I., nie czerpie z jej gospodarstwa pożytków. W niniejszej sprawie nie zachodzi przypadek, że działalność rolnicza jest prowadzona na rachunek kilku osób (k. 15-20 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia(...) pełnomocnik KRUS wskazał, że do ustalenia podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników H. I. bez znaczenia jest wniosek o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników, bowiem wynika to z mocy ustawy. A. Z. jest współwłaścicielem w 1/2 części nieruchomości rolnej o pow. (...)ha wraz z B. I.. B. I. od lat całkowicie zaprzestała regulowania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Solidarna odpowiedzialność współwłaścicieli gospodarstwa rolnego wynika z art. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 6c ustawy z dnia 15 listopada 1984r. o podatku rolnym. Organ rentowy na dzień wydania zaskarżonej decyzji nie dysponował żadnymi dokumentami świadczącymi o podziale udziałów w gruncie pomiędzy B. I. a A. Z.. Ponieważ brak prawnego uregulowania podziału gospodarstwa rolnego, przesłanki określone w art. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zostały spełnione (k. 81-82 a.s.).

Do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanej Sąd wezwał B. I..

Pełnomocnik ubezpieczonego popierał odwołanie.

Pełnomocnik organu rentowego wnosil o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

B. I. i jej mąż H. I. stali się właścicielami udziału wynoszącego 1/2 części zabudowanej działki nr (...) o pow. (...)ha położonej we wsi O. na podstawie umowy o dożywocie zawartej z I. K., matką B. I. w dniu (...) (k. 25-27 a.r.).

W dniu (...)do KRUS wpłynął wniosek o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników H. I. z podpisami B. I. i H. I. (k. 29 a.r.).

Decyzją z dnia (...) skierowaną do B. I., H. I. został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników. W decyzji tej wskazano, że do opłacania składek za osoby wymienione w decyzji jest obowiązana B. I. (k. 32 a.s.).

Na koncie B. I. powstało zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Z informacji nadesłanej ze Starostwa Powiatowego w S. z dnia (...). wynika, że H. I. i B. I. są właścicielami gospodarstwa rolnego położonego we wsi C., K., O. gm. M. oraz G. i T. gm. P. (k. 81 a.r.).

KRUS skierował do Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. tytuł wykonawczy nr(...)w stosunku do B. I. i H. I. (k. 85 a.r.).

Wyrokiem z dnia (...) Sąd Okręgowy w Siedlcach rozwiązał małżeństwo H. I. i B. I. (k. 91 a.r.).

Na podstawie tytułu wykonawczego nr(...)do księgi wieczystej nr (...), prowadzonej dla działki nr (...) położonej w O., gdzie jako właściciele po 1/2 części wpisani są A. Z. i B. I., wpisana została hipoteka przymusowa na rzecz KRUS w celu zabezpieczenia roszczenia wynikającego z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od (...). (k. 99 a.r.).

W dniu (...). B. I. złożyła w KRUS oświadczenie, że wniosek o objęcie ubezpieczeniem H. I. został złożony bez jej wiedzy. Wskazała też, że od (...)nie pracował on w gospodarstwie, bowiem oddała je w dzierżawę na podstawie ustnej umowy (k. 120, 151 a.r.).

Z wypisu z rejestru gruntów z dnia (...) wynika, że B. I. i A. Z. są współwłaścicielami po 1/2 części działki nr (...) o pow. (...)ha (k. 141 a.r.).

Z informacji nadesłanej z ZUS z dnia (...). wynika, że B. I. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę od dnia (...). (k. 157 a.r.).

Decyzją z dnia (...) KRUS stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla H. I. od (...), z uwagi na fakt, że od dnia (...). (umowa o podział majątku z (...).) H. I. nie posiada własnego gospodarstwa rolnego i nie pracuje w gospodarstwie rolnym (...) (k. 169 a.r.).

Decyzją z dnia (...). KRUS stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla B. I. od(...), z uwagi na objęcie jej ubezpieczeniem społecznym w ZUS (k. 170 a.r.).

KRUS skierował do Urzędu Skarbowego w S. kolejny tytuł wykonawczy nr (...) z dnia 1 grudnia 2008r. wystawiony na zobowiązaną B. I.. Tytuł obejmował zadłużenie za okres od (...). (k. 183, 184, 199 a.r.).

Egzekucja zaległych składek w stosunku do B. I. okazała się nieskuteczna.

W związku z powyższym KRUS decyzją z dnia (...) stwierdził, że do opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne rolników za B. I. za okres od (...) obowiązani są B. I. i A. Z., będący współwłaścicielami gospodarstwa rolnego położonego w O. (k. 274 a.r.).

Ubezpieczony podnosił, że działka stanowiąca współwłasność z B. I. została podzielona faktycznie i każde z nich korzysta tylko ze swojej części gospodarstwa. Podział nie został zatwierdzony urzędowo. Twierdził, że pobiera dopłaty unijne tylko za swoją część gospodarstwa. B. I. wynajęła geodetę, który sporządził projekt podziału działki. Gospodarstwo A. Z.sklada się z działek położonych w C., O. i K.. Dzierżawi też działkę B. I. położoną w C.. Podatki za B. I. opłacają A. Z. i I. K.. B. I. nie mieszka w O. od kilku lat. Pomagała matce w ogrodzie, nie pracowała w polu. Ubezpieczony złożył do akt sprawy zaświadczenie (...) Biuro Powiatowe w S. z dnia (...)z którego wynika, iż w latach (...)pobierał płatności bezpośrednie na działkę nr (...) położoną w O. i deklarował w (...) ha, w (...)ha, w (...)ha, w (...)ha, w (...)ha, w (...) ha powierzchni gruntów rolnych na wymienionej działce. Ubezpieczony złożył również mapę z projektem podziału działki (...) na działki nr (...) o pow. (...)ha, (...) o pow.(...)ha i (...)o pow. o, (...), a także decyzję w sprawie wymiaru podatku rolnego na (...) skierowaną do B. I. i odrębne szkice posiadanych działek (k. 12-12v, 22, 88, 113v-114 a.s.).

Z zeznań świadka H. S. (k. 13v a.s.) wynika, że działka będąca współwłasnością A. Z. i B. I. została przez nich faktycznie podzielona. A. Z. pracuje tylko na swojej części, zaś na części należącej do B. I. pracuje I. K., która wynajmuje pracowników. Dopóki B. i H. I. mieszkali w O., to H. I. pomagał w prowadzeniu gospodarstwa. A. Z. nigdy nie

użytkował i nie użytkuje części B. I.. Działka została podzielona za stodołą na pół. Część A. Z. jest od wschodu, a B. I. od zachodu.

I. K. przesłuchana w charakterze świadka zeznała, że to ona prowadzi gospodarstwo rolne należące do córki, płaci podatki i uprawia warzywa. Córka z nią nie mieszka i nie pomaga jej. Obecnie wynajmuje ludzi do pracy, pomagają jej również wnuki i sąsiedzi. Twierdziła, że córka razem z mężem nie pracowali w gospodarstwie, to ona się nim zajmowała, zarządzała. H. I. trochę pomagał w gospodarstwie, ale od (...) wyprowadził się. Nieruchomość została podzielona pomiędzy B. I. a A. Z. i każdy uprawia tylko swoją część. I. K. i A. Z. mieszkają w jednym domu, ale nie żyją w zgodzie. Podwórze jest wspólne. A. Z. ma swoją oborę i stodołę, a I. K. ma swoją oborę. Każdy użytkuje część zgodnie z projektem podziału sporządzonym przez geodetę (k. 21v a.s.).

Z zeznań świadka L. G. wynika, iż (...)lata temu ustnie zawarł umowę z I. K., na podstawie której użytkuje działki należące do B. I.. Wcześniej I. K. wynajmowała ludzi do prac polowych. B. I. nie mieszka w gospodarstwie rolnym od około (...) lat. Działki A. Z. i B. I. oddziela droga (k. 113v a.s.).

B. I. podnosiła, że zadłużenie dotyczy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników H. I., jej byłego męża, który już nie żyje. Nigdy nie prowadziła i nie prowadzi z A. Z. wspólnego gospodarstwa rolnego. Działka została podzielona fizycznie. Geodeta sporządził projekt podziału działki. Dom został podzielony na pół wraz z działką przydomową. Część B. I. była zabudowana oborą. Pozostałe budynki przypadły A. Z.. W okresie objętym zaskarżoną decyzją B. I. nie prowadziła działalności rolniczej, zajmowała i zajmuje się tym jej matka. Ona sama mieszkała w G., następnie w O.. W O. zainteresowana mieszkała krótko, była tam zameldowana, ale faktycznie mieszkała gdzie indziej. Obecnie mieszka w W.. Nie pobierała dopłat unijnych do swojego gospodarstwa rolnego. Od (...)utrzymywała się z prac dorywczych i była ubezpieczona w ZUS. Wskazała też, że nie podpisywała się pod wnioskiem o objęcie H. I. ubezpieczeniem społecznym rolników jako jej domownika. Od (...) jej mąż miał sądowy zakaz zbliżania się do niej i dzieci za groźby i znęcanie się. Nie przebywał w jej miejscu zamieszkania i nie pomagał w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. W okresie od (...) H. I. nie mieszkał w O.. Po (...)B. I. podjęła zatrudnienie poza rolnictwem. Korespondencję do niej odbierała matka. B. I. nie czerpie korzyści z prowadzonego przez matkę, a należącego do niej, gospodarstwa rolnego (k. 12v-13, 22-22v, 87-88v a.s.).

B. I. wносиła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego na okoliczność, że to nie ona złożyła podpis pod zgłoszeniem H. I. do ubezpieczenia rolniczego.

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego celem ustalenia czy podpis widniejący na wniosku o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników z (...) został nakreślony przez B. I., czy też przez osobę, która podpisała się (...) oraz czy na karcie 33 a.r. widnieje podpis nakreślony przez B. I..

Biegły z zakresu ekspertyzy dokumentów, badania autentyczności, autorstwa pisma ręcznego, odcisków stempli, pieczęci i pieczętek w swojej opinii stwierdził, że podpis widniejący na wniosku o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników z dnia (...)został najprawdopodobniej (z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością) nakreślony przez H. I., którego wzory pisma przekazano do badań; nie ma podstaw do wskazania jako wykonawcy w/w wniosku B. I.; ręczny zapis o treści (...) sporządzony w funkcji podpisu, widniejący na wniosku o wydanie legitymacji ubezpieczeniowej z dnia (...)nie został napisany i podpisany przez B. I. (k. 37-66 a.s.).

Strony nie wносиły zastrzeżeń do wywołanej opinii.

Z informacji z ZUS z dnia (...)wynika, że B. I. podlegała ubezpieczeniom społecznym w okresie od (...), od (...) i od (...) (k. 92 a.s.).

L. G. nie figuruje w krajowym systemie ewidencji producentów (k. 101 a.s.).

A. Z. i B. I. są rodzeństwem ciotecznym. H. I. zmarł w (...)

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie A. Z. jest uzasadnione, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji i ustaleniem, że nie jest on zobowiązany do zapłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników: wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie i emerytalno-rentowe B. I. za okres od (...)

Zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczenie społeczne rolników, zwane dalej "ubezpieczeniem", obejmuje, na zasadach określonych w ustawie, rolników i pracujących z nimi domowników, którzy posiadają obywatelstwo polskie.

Stosownie do art. 3 ust. 1 ubezpieczeniu podlega się z mocy ustawy albo na wniosek.

Z art. 6 pkt. 1 wynika, że rolnikiem jest pełnoletnia osoba fizyczna, zamieszkująca i prowadząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osoba, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań ubezpieczonego, zainteresowanej i świadków, zaświadczenia z (...) w S., mapy z projektem podziału działki nr (...) położonej w O. jednoznacznie wynika, że w okresie objętym zaskarżoną decyzją B. I. nie prowadziła działalności rolniczej.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia (...) sygn. akt II UZP 5/04 został wyrażony pogląd, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy.

Skoro nabycie własności gospodarstwa rolnego, bez prowadzenia w nim działalności rolniczej, nie stanowi podstawy do zawieszenia wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to w ocenie Sądu Okręgowego, można wyprowadzić też wniosek, że nabycie własności gospodarstwa rolnego, bez prowadzenia w nim działalności rolniczej nie rodzi obowiązku objęcia z mocy ustawy właściciela nieruchomości rolnej ubezpieczeniem społecznym rolników.

W ocenie Sądu Okręgowego osoba będąca właścicielem gospodarstwa rolnego może wykazać, że faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej, a tym samym nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. B. I. wykazała, że w okresie objętym zaskarżoną decyzją nie prowadziła działalności rolniczej.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników składki na ubezpieczenie za każdego ubezpieczonego opłaca rolnik. Jeżeli działalność rolnicza jest prowadzona na rachunek kilku osób, obowiązek opłacenia składki ciąży na nich solidarnie.

Rację ma pełnomocnik ubezpieczonego, twierdząc, że obowiązek solidarnego opłacania składek należy powiązać z prowadzeniem działalności rolniczej na rachunek kilku osób. Zdaniem Sądu Okręgowego, skoro zainteresowana B. I. wykazała, że nie prowadziła w ogóle działalności rolniczej w należącym do niej gospodarstwie rolnym, to, co za tym idzie, nie prowadziła takiej działalności również z A. Z.. Z zeznań świadków, ubezpieczonego i zainteresowanej jednoznacznie wynika, że A. Z. i B. I. nie prowadzą wspólnie gospodarstwa rolnego, tzn. gospodarstwo stanowiące ich współwłasność nie jest prowadzone na rachunek kilku osób. Z materiału dowodowego wynika bowiem, że podzielili oni między sobą działkę stanowiącą ich wspólną własność i A. Z. korzysta tylko i wyłącznie ze swojej części, zaś z części należącej do B. I. korzysta jej matka, która tam mieszka. Skoro tak, to A. Z. nie jest zobowiązany do zapłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników: wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie i emerytalno-rentowe B. I. za okres od (...)

Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w sentencji.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 490).